

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
20 Novembre st. v.
2 Decembre st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 47.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Aș vré să plâng...

Mă vré să plâng un plâns amarnic,
Cu-adânc suspin năbășitor;
Cu-adânc suspin — cerescă rouă
Cu-adânc suspin — cerescă rouă
Cu-adânc suspin — cerescă rouă
Cu-adânc suspin — cerescă rouă.

Aș vré să plâng, dar nu pot să plâng,
De și în pieptu-mi clocotesc
Ale dureri, ale tacheale valuri,
Ce viéțuiesc în pieptu-mi.

Blastēm paternic cad' asupra
Ca focul iadului nestins,
Tu ce-ai sădit în al meu suflet
Dureri și chinuri fără plâns!

1881.

M. Pompiliu.

O poetă pe tron.

(Incheiere)

Acă din frageda copilărie, când se află pe malurile Rinului, Carmen Sylva și-a ales Legendă de favorită a sa; această eră fermecătorea Legendă germană, ce are niște ochi mari albaștri, și își oglindează chipul în undele măiestroase ale Rinului. Predilecțiunea această a marelui poetă și în țera depărtată de pe malul Dunării. Ea însuși în prefata colecțiunii de „Poesii românești” numește Legendă de „șimica sa iubită”, care n'a părăsit-o nici în strămetate. Aici însă Legendă are bucle negre, ochi bruni, și poartă un costum frumos oriental:

Si din Carpați ea sără în sbor
Spre Dunăre, spre lăle mare,
Purtând în piept un tainic șor
Și în ochi-i lacăm de întristare.
Dar și-a păstrat veșnicul pă-fum
În fundul inimii curate,
Căzând, alină și acum,
Durerile nemângăiate.

Acese legende cu ochi negri ale României ni le povestesc regina în „Poveștile Peleşului” — Din regatul poetei Carmen Sylva, „Peleschmärchen, aus Carmen Sylva's Königreich”, acesta este titlul autograf al operei.

Pe unde stânci în nori urcate
Cu vechi păduri sunt coronate,
Și riul sprinten cu reci valuri
Spre vale fuge dintre deluri,
Și prin livezi, zimbind la sôre,
Cresc mii de flori miroșitoare:
Ca raiu de sôre luminat.
Acolo este-al meu regat.

Pe unde, doina când răsună,
Grea jale 'n suflet și-s-adună,
Pe unde 'n ochi privind, zăresci
Nespusul farmec din povești,
Și dragostei flacăra vie
Căzând pe porțile vății,
Pe unde, în valuri de parturi scâldate:
Acolo este-al meu regat.

Aceste legende ni le povestesc chiar Peleşul: „Din Buceciul, care, vechiu de bătrân ce este, a vădut așa de multe, încât nici nu-i vine să se mire de nimic, se avântă clocotind un përiu de munte atât de selbatic și de năvalnic, încât par că în resfățarea lui ar voi să cutreere lumea totă. E un voinic minunat Peleş, cu përul creț și cu adânci ochi albaștri, și e atât de voios și de tare, fiind că s'a născut în adâncimile unui munte uriaș. Se dice că vine dintr'un loc năpraznic, care-i ascuns în fundul pământului și în care șed ținele apelor. Și decă stai mai mult lângă Peleş, așa de mult, ca de stătuț ce stai, să uiți lumea, auți cu totul deslușit cântările ținelor. Chiar se ivesce din când în când câte o țină, care plutind pe o frunză mare și lată de-a lungul Peleşului la vale, alunecă din trëptă în trëptă peste cascadele apei și privesce cu ochi voioși la lume. Dar nu pôte să o vëdă, de cât acela, care s'a născut pe la tōcă și nu a avut nici odată vr'un cuget rëu în sufletul lui. Ele netezesc cu degetele lor gingașe pletele crețe ale lui Peleş, și vorbesc pe șoptite cu dënsul despre lëgănul lor cel ascuns în taințele muntelui, apoi el le pune în față oglinzi mitite, ca să-și vëdă chipurile trandafirii. Er șoptele lor sânt tainice, ca și când ș-ar furișă prin frunziș adierea unui vânt domol. Apoi — Peleş nici odată nu obosesce, atât de mare i este puterea și de grabită călătoria. Darnic din fire, își reînnoesce mereu valurile spumegate și nu se intrëbă cât a dat și cât i mai remănă. Scie pré bine, că jos în adâncime e lacul mare care nu scëcă nici odată, câtă vreme Buceciul nu se va fi prëbușit și marea nu va fi acoperit Carpații.”

Poeta a ședut timp îndelungat pe malul Peleşului, ascultând poveștile lui; și în aceste povești ni se presintă poesia vechiului codru din Carpați și a stâncelor sale uriașe. Astfel cea dintëiu „Vërful cu dor” respiră

acésta poesie in diferite decorațiuni insuflite de ființe superioare, care inconjură pe erou. Acest erou este un cioban, dela care iubita sa capricioasă cere drept probă de amor, „să rămâie sus la munte fără oi”. El se supune capriciului copilei; se urcă sus pe un vârf de munte, și rămâne acolo privind în jos spre Dunăre. De odată-l impresoră un farmec de minune: figuri amăgitoare de femei îl ispitesc, piticii din sinul muntelui îl pedepsesc, pentru că a devenit necredincios datoriei sale. Când se află din nou pe culmea solitară, o stâncă se prefăce în femei uriașe, îl îmbrățișează cu brațe de pîtră și îl sărută cu buze de pîtră, dîcînd: „Eu sînt dorul, și ești al meu”. Femeia se schimbă erăși în stîncă; un om palid și sdrobotit șede sus pe culme, și când el voesce a salută cu buciumul turma sa ce se apropie de dînsul, cade la pămînt fără viață. Ciobanii îl inmormîntară, unde-l aflară, er vîrfului muntelui îl numiră — „Vîrfului cu dor”.

Un alt munte al Carpaților se chiamă „Furnică”. Furnicele au rugat pe o fătă harnică și tineră, să le fie regină. Ele voiau a-i zidi un palat frumos, numai să nu se întorcă nici odată între omeni, ci să rămâie totă viața cu dînesele; numai mormîntul mamei sale, să-l potă cercetă câte odată, dar să nu vorbescă nici atunci pe drum cu vre-o ființă omenescă. Palatul s'a și zidit cu o pompă fabuloasă pentru Viorica cea cu pîrul de aur. Fîresce că nici feciorul de împărat nu lipsește, cu care regina furnicilor să converseze când se duce la mormîntul mamei sale. Drept pedepsă ea fu inmormîntată de vie în palatul ei, pe care furnicele l'au ruinat, astupându-i tôte încăperile, și au ridicat în locul acela un munte mai înalt de cât Vîrfului cu dor, care se numesce — Furnica.

Eroina povestii a treia, intitulată „Pîtră arsă” trimite înderēt la luptă pe iubitul ei, care s'a întors pe ascuns din resboiu. El se duce, dar când se întorce er din resboiu se întorce rînit și lipsit de lumina ochilor. Copila însă nu încetă de a-l iubi, și se mărită după dînsul.

De „Jipii”, doi colți uriași, puși unul lângă altul, pe când printre dînsii se aruncă în cascade furioase „Urlătorea” la vale, este legată o tradițiune, care ne povesteste despre amorul ce nutriau doi frați gemeni pentru o frumoasă copilă, Rolanda. Ea i iubeste pe amîndoi așa de nemărginit, ca pe sine însăși; de aceea nu pôte să se dea nici unuia dintre ei, și se aruncă într'o prăpastie, dîcînd: „Care me va scôte de aici, să-mi fie bărbat”. În cădere-i ea se prefăce într'o cascadă spumegătoare, er cei doi frați, care se aruncă după dînsa, se prefăce în stînci. O metamorfosă Ovidiană din Carpații României.

Förte ingenioasă este povestea „Caraimanul”. „Valea Cerbului” are o marcă interesantă: o fătă de împărat, care umblă călare pe un — cerb.

Noi nu putem să povestim aci din nou tot ce Peleşul a șoptit poetei ascultătoare, și nu scim cât din aceste povești aparține tradițiunii populare, și cât este de a se atribui liberei invențiuni a poetei? Vedem însă, că tôte sînt legate de minunile naturei, ce se află prin munții României, de stînci, lacuri, cascade etc. și narațiunea dela început până la sfîrșit este plină de farmec poetic.

Cu totul alt caracter are seria de legende intitulată: „Istoria suferinței” („Leidens Erdengang”, Berlin, Alexander Dunker, 1882). Aici nu mai avem de a face cu tradițiuni populare, care sînt legate de minunile locale ale naturei, ci fantasia autonomă a poetei își crează ea singură o nouă lume de ființe, plină de înțeles profund. Aceste narațiuni nici nu formază o serie de legende, séu de povești, ci un cerc de alegorii. În contra Alegoriilor se ridică cu tot dreptul vocea poetei

dîcînd: că forma și înțelesul lor nu se unesc între sin destul de strîns, că se află între ele un gol, care n se pôte umplé. Cu tôte acestea poeți mari ca Dant și Goethe au țesut printre poemele lor părți alegorice de un înțeles förte adânc. Se înțelege, că Alegoriei este străină cu totul naivitatea Legendei. E caracteristic însă în „Istoria Suferinței”, că alegoria poetei alu necă adese ori pe tîrîmul legendar, ni se arată sburdalnică și neastîmpărată în sborul ideilor și în cuvintele, și nu urmază nici odată drumul obișnuit al alegoriei. Dar nici idei legate una de alta cu de-a sila ni se găsește în acésta scriere. Poeta a scris acésta serie de legende chiar cu sîngele inimei sale. Ca într'o la ternă-magică, așa în partea din urmă a seriei, care est intitulată: „O viață” (Ein Leben) ni se arată imaginea propriei sale vieți. În drumul ce conduce spre adevé ea cercetează artele frumoșe; la început o ademenește musica, dar suferințele o fac a se convinge, că dînsa nu este artistă; ineepe a se ocupa cu studiul științei, dar știința e pré mörta pentru dînsa, și acoperită de praf; ea voiesce să trăieșcă. Mai tîrziu e nevoită să asiste lângă patul de mörte al unui ânger de copilă „Trait-a dînsa öre?” Un bărbat tîner stă lângă ea „Vrei s'ö plîngi în tötă viața ta? O cale aspră și stăr cösă: voiesci să ö percurgi? Muncă grea și mare că un munte: vrei a ö suportă?” Astfel ö intrébă suferința, și ea raspunde: „Vreu...” Muma își perde cöpila sa, ai cărei ochi strălucitori se închid pentru tot dîuna; ea apucă condeiul și scrie, fără să scie că profeséză și cultivă ö artă; munca și zelul ei pentru fericirea altor ömeni devin din ce în ce mai serioșe. De odată s'a cötremurat pămîntul sub picioröle nöștre și resbelul eși la ivélă insoțit de tötü tovarășii se Glasul lui eră de tuțet, ochii-i de foc, și brațele de fulger. Mantéua, care-l acoperia, ascunse tot cerul în nöpte negră. „Noi ne-am pus în joc viață, avere, onore, și am udat pămîntul cu valuri ingrozitoare de sîngé isvorit din inimele nöștre, numai ca să eșim invingători împreună cu amicii nöștri, care erau așa de strîns legați de noi, ca și noi de dînsii. Partea mea eră de a vindecă rănile și de a alina suferințele. Dreptate însă nici aici n'am găsit. Nöi eșirăm ce e drept, neinspă mîntăți și cu glorie din resbel, dar veniră invidia și gelosia pe urma nöștră, făcîndu-ne drumul aspru și lunecos”.

Töte aceste sînt niște mărturisiri adevérate în costum alegoric, care ne presentă viața poetei în tötü fazele ei mai insemnate, dela patul de suferință a fratelui iubit, până la resboiul Româno-Turc. Printre personölele alegorice ale acestei divine comedii, pe lângă Suferința mai întâlnim: Pacea, Durerea, Mörtea, Răbdarea, Curagiul, jucând fie-care câte un rol de fruntar. Caracterizarea acestor personöle este tötdeuna intuitiv și plină de spirit. Despre eroina principală ni se spu următoarele: „Suferința” eră ö copilă gingașe și frumoasă, cu pîrul negru, care mărginea ö față albă ca cîră. Buzele ei subțiri erau rmai tötdeuna închise, ochii negri erau triști ca de mörte, așa încät nimeni nu putea privi, fără ca să plîngă. Sërmana copilă nu era nicăiri acasă, și umblă fără repaus dintr'un loc într'altul, când intră în coliba s'eracului, când în palatul bogatului. Eră așa de tăcută și tristă, încät nimeni nu putea öpri de a ö primi în casa sa. Dar ce minune la cine se uită, acelaia i se întimplă ö mare nefericire. Unul perdeä pe unicul seu copil, altul onörea și averea sa, al treilea eră fără vină prigonit de dușmanul sei; altuia i se nimeriau tot copii rei și-l făceau cörunt înainte de timp, séu se născău vrazbă între ösei seu vre-unul din familie cădea bolnav și nu se mîntuieä cu öni. Ömenii se întrebău uimiți, de unde venia atäta urgie, și nu sciau, că ei önsii deschisese

ușa palidei și tăcutei suferinți; chiar dênșii o chemaseră la mēsa lor*. Tot asemenea sânt desemnate și portretele celorlalte persoane, și măregele acțiunii alegorice sânt înșirate într'un mod fôrte ingenios. Ici colea, ca în „Medusă” și în „Nemilostivul” (Der Unerbittliche) găsim tablouri grandioase, ce par a fi zugrăvite de imaginația unui Dante; în altele ca „Eremitul” (Der Einsiedler) novela (legenda) intră din nou în cadrul alegoriei. Întrēga serie de legende este o creațiune proprie, care nu ne permite să o aședăm definitiv în nici una dintre rubricile estetice și ale literaturii; dar ale cărei drepturi la viață sânt cuprinse în generala originalitate a poetei.

Dēcă acest spirit genial se imbracă în costumul narațiunii poetice al imnului, și al legendei, precum am vędut până aici, el lapedă însă din când în când acest costum, și din incovēla adâncei sale meditațiuni face să scape schintea de sine strălucitoare. Acesta se întēplă în „Les pensées d'une reine” (Paris, Calman Levy 1882). Acesta colecțiune de idei și cugetări fulgerătoare a scos-o la lumină Louis Ulbach, și-a provędut-o și cu introducere, în care o asemēnă cu „Esquisses morales et politiques” ale comtesei d'Agoult. Ulbach a clasificat sentințele în deosebite rubrici. Cu tot dreptul ęice el, că acestă colecțiune se pōte pune alătura cu cele mai renumite colecțiuni de „maxime”; el laudă mai ales „originalitatea cutezătoare” a ideilor. Ceea ce dă reflesiunilor reginei un caracter propriu și mișcător, este silința ei neobosită de a esplică nefericirea și suferințele și de a innălță regalitatea.

În 15 rubrici deosebite găsim aici o mulțime de cugetări pline de adevēr, exprimate când în mod figurat după obiceiul lui Jean Paul, când în fulgerătoare antiitese franțuzesci. Aceste „Pensées d'une reine” completēază imaginea cugetătoare și poetei de pe tron.

~~Noi nu punem mare preț pe produsele lirei academiene, atât de perfectē în privința formei, dar atât de sărace în idei; ne plac însă mult operele create de Carmen Sylva, care, pe tot ce dēnsa produce, pune timbrul unei cugetări adânci și plin de spirit. Portretul ei literar nu este terminat încă; ea lucrēază neconținut pe câmpul literaturii, și munca ei are să producă încă multe fructe frumoșe*.~~

*

Până aici articolul din „Unsere Zeit” (Eine Dichterin auf dem Throne). Autorul acestui articol, precum vedem, departe de a fi căutat numai să lingușescă, ne-a dat asupra scrierilor produse de Carmen Sylva o analiză critică din cele mai serioșe. Noi, Românii, din parte-ne nu putem decât să ne bucurăm, vędēnd asifel aprețiate de presa europēnă creațiunile poetei de pe tronul României.

Urăm deci din tot sufletul — și sântem siguri că nu este nici un român care să nu se alătura la acestă urare — urăm Ilustrei Poete, ca cerul s'o invrednicēscă de-a putē produce încă multe opere ca cele de până acum, și de-a putē fi încă mulți ani înainte aceea ce este de presinte: podōba tronului și mândria nemului românesc!

București, sept. 1883.

Petru Dulfu.

V i é ț a.

răesci... și ce e viața decât un vis... de jale,
Séu un torent melodic, de armonii ceresci?
Te-ai deșteptat dintr'ēnsa?... a plângerilor vale
Te va primi... Lut fost-ai... vei fi... s-acuma ești.

Dan Dry.

Stefan Rareș.

— Dramă istorică în 4 acte și 10 tablouri. —

(Urmare.)

Actul III.

TABLOUL VI.

(Loc public. Ducerea armenilor. Popor.)

SCENA I.

VRANCEA și ALBU.

VRANCEA: Multe am mai vędut, vere; avurăm ęile să vedem și acestă. Un Domn care vrē să creștinească lumea intrēgă.

ALBU: Poftē domnesci, fârtate.

VRANCEA: Fie; că-s ciudate poftē.

ALBU: Cel puțin dēcă ar eși vr'o ispravă din tōte acestea.

VRANCEA: Ți-ai găsit. Muncă zedarnică. Se boteză pelea, dar, să vedem, sufletul se pōte boteză? Veți aci e pricina. Nu lasă pe ómeni în ceea ce au apucat ei să credă, cum le va plăcē și Dumneșeu le-o plăti după credința lor séu mai nimerit după faptele lor. Fiind că, să veți, e lucru cam greu. Uite, pe mine să me silēscă cineva să me laped de legea strămoșescă, m'aș impotrivi grozav. De témă pōte că m'aș supune, dar inima mea ar ęice mereu „ba”. Așă e firea omului: își iubesc obiceiurile.

ALBU: Ba șeu nu ęici bine. Ecă eu să vęd cuțitul colē la gât și n'aș lapedă legea noastră, ca să me fac popistaș, armēn, ovreu ori turc. Măria Sa se vede că nu ține socotēlă de acestă.

VRANCEA: Adică vorbim între noi. Al dracului vodă mai eși și asta. Urit soiu de rumân.

ALBU: Urit de tot. Feciorii lui Petru Rareș au umplut Moldova de ispravă.

VRANCEA: Și veți cum se 'ntēplă ca fiii unui Domn mare să fie totdeuna rei și fricoși. Scii cum eră tată-seu.

ALBU: Crescuți anapoda. De unde sciu ei prețul unui tron, când se nasc intr'ēnsul?! Dar să-l ia cu jertfe și indreznělă, veți asta o face numai un voinic; dar el, Stefan vodă, a suferit vr'odată? I-a lăsat frateșeu moștenirea ce și el o primise dela tată-seu, acel vestit Petru Rareș, Dumneșeu să-l erte! Acela colindase pe la Varșova, Țărigrad și Beciu. Acela sciea mult și indreznělă și mai mult. Dar bietul Stefan vodă ce scie?!

ALBU: Scie și el ceva, -- să nu ne auđă cineva, -- scie să se facă tovarăș cu mai mulți boeri în casnicie. Hei! ce ęici?

VRANCEA: Asta, da. Apoi pentru trei jucării are și Măria Sa mai multă poftă, și 'n fie-care ęi trebuie să vedem câte una. Séu taie câte-un cap séu boteză câte un necredincios séu — povestea vorbii — sădesce câte o odrēzlă domnescă în vr'o casă boerescă.

ALBU: O să se jōce, mi-se pare, până ș-o frânge gâtul într'o ęi.

VRANCEA: Hehe! hac ai ęice. Până odată merge tigva la apă.

ALBU: Și mare poftă am să vęd cum să sfērșesc și asta.

VRANCEA: Povestea vorbii: schimbarea domnilor, bucuria nebunilor. Dar se mai pōte ęice și altfel: schimbarea domnilor celor nebuni — bucuria Moldovii.

ALBU: Se pōte ęice și una și alta, după 'mprejurări.

SCENA II.

Cei de sus, ION.

VRANCEA : He, nepoțe, de mult nu te-am vădut.

ION : Cam de mult, unchiule.

VRANCEA : Te-ai dat afund, de nu te mai găsesce nimene.

ION : Nu m'am dus nicăiri din Suceva.

VRANCEA : Ce veste?

ION : Veste bună.

VRANCEA : Veste bună! Că dór n'o fi inviat Stefan cel mare.

ION : Mai lesne vęd viii pe cei morți, decât morții pe cei vii. Dēcă nu inviěză acela care pōte face bine Moldovii : dar pōte muri acela care-i face reu și tot este un căștig.

ALBU : Ce vrei să ȃci? Nu cumva se aude de vr'o nouă schimbare de domn?

ION : Chiar acēsta.

VRANCEA : Nu-ți spuneam, fārtate Albule, că până la un loc merg tōte?! Și cum știi, de unde ai auȃit? Ore se lasă de bună voie de domnie ca frate-seu, ori va face-o silit?

ION : Cam așa ceva.

VRANCEA : Și cine sūnt aceia cari au indreznēla ca sē-l derēme?

ION : Noi toți, tōtă Suceva, Moldova dela o margine până la alta. Numai sē voim!

ALBU : Hih! lesne din gură!

VRANCEA : Dar boerii ce ȃic? Ei o voesc?

ION : Negreșit. Ascultați sē ve spun! După cum vedeți, Moldova n'o mai pōte duce mult cu acest tiran. Nelegiuirile și desfrānările lui a speriat lumea și a māniat pe Dumneȃeu. Boerii, cari vęd primejdia cătră care el tēsece țēra, s'au hotărīt a-l perde.

ALBU : Sē le ajute Dumneȃeu!

ION : S'au și intēles vr'o 10—15 dintre cei mai de frunte și lucrēză fāră preget. Numerul lor crescē. Pentru că de voi nu me feresc, știu ce fel de ómeni sūnteți, ei intimpină acum numai doue greutăți: intēiu sē atragă in parte-le cel puțin vr'un spātar de ai lui vodă, și al doile sē fie ajutați de popor la vreme de nevoie.

VRANCEA : Eu me 'nsarcin cu acēsta. Pun in piciorē tōtă Suceva.

ION : De aceea și eu am cătat sē ve intēlnesc.

ALBU : Ai deshamat la loc nimerit.

ION : Cu ajutorul lui Dumneȃeu, intr'o ȃi, mult in doue, vom isprāvi.

VRANCEA : Așā de curēnd?

ION : Da. Și ca sē te incredințez, vino cu mine, unchiule, ca sē-ți dau o insārcinare. Dta, cumetre Albu, cată sē pregātesci lumea. Cu bună pază insē! Știi cum se lucrēză in asemenea vremuri. Dēcă se găsesc mulți cari iubesc țēra, dar se mai găsesc printre ei sbiri și vinȃetori. Cred că vei sci sē-i alegi. Celor mai siguri spune-le lucrul pe deplin, ér celorlalti ȃi-le că se vorbesce, ca s'o alle și ei.

ALBU : Gāndiam, că știu eu mai multe; dar vęd, fētul meu, că m'ai intrecut. Așā voi face, căci povața-ți este intēleptēcā.

ION : Sē ne intēlnim sānētoși! (*Vrancea și Ion es in diferite părți. Intră Mitrea.*)

SCENA III.

ALBU și MITREA.

MITREA : Știi una, märe?

ALBU : Ce?

MITREA : Costin Trotușan in temniță și peste curēnd pōte in lumea cealaltă.

ALBU : Taci! Costin Trotușan?

MITREA : Uite așā. Fōrte reu imi pare de acel boer; este om cum se cade.

ALBU : Și mie. Că dór il eunosc. Eram bun prieten cu repositatul tată-seu, fie-i țērina ușōră!

MITREA : Maica precista numai sē-i vfe intru ajutor!

ALBU : Stefan vodă are poftă ca sē-l omóre; nu-mai sē vedem cine va cădē cel dintēiu in grōpă?

MITREA : Ce stai de vorbești?

ALBU : Ascultă tu ce-ți spun eu! Voi fi sciind și eu ceva.

MITREA : Sē dea Dumneȃeu; dar nu-mi vine a crede.

ALBU : Nu o creȃi? Stefan vodă e ca și dus pe copcă. Mai étā Sandu, Oncea și... fōrte nimerit, haid sē ve spun. (*Es. Cortina cade.*)

TABLOUL VII.

(O cameră la Joldea.)

SCENA I.

JOLDEA singur.

Acum Rocsandra este a mea și eu sūnt al fericii. Aceea ce doriaam de multă vreme, s'a implinit. Nu mai am nimic de dorit. Trăiescă Stefan vodă! (*Moțoc intră.*) Dracu mai aduce și pe Moțoc acesta!

SCENA II.

JOLDEA și MOȚOC.

MOȚOC : Bună ȃiua, spātare!

JOLDEA : Bun venit, postelnice!

MOȚOC : Ce nădejde?

JOLDEA : Oh! Moțoc! Este neinduplecat.

MOȚOC : O scieam acēsta. Me așteptam. Cunoșceam firea lui Stefan vodă. Atunci ce este de făcut? Invēta-me!

~~JOLDEA : Pe legea mea, dēcă me prioc!~~

MOȚOC : Cu tōte acestea trebuie sē-l scāpām.

JOLDEA : Aș voi-o și eu.

MOȚOC : Spātare, grele timpuri am ajuns.

JOLDEA : Vęd și eu că este așā.

MOȚOC : Și ce va fi greșit acēsta țēra naintea lui Dumneȃeu, că se face atāt de aspru pilduită?! Mai avēvom noi Domni mari? Mai fi-va vr'odată Moldova strălucită, falnică?

JOLDEA : Puțină nădejde după calea ce a apucat.

MOȚOC : Creȃi că putem cāntă aleluia strănepoților lui Dragoș?

JOLDEA : Mai bine aș voi sē mi se sdrobēcā limba, decât sē ȃic „da”.

MOȚOC : O! Joldea, Joldea! de și in timpuri ticălose, dar vęd că ai suflet mare și-mi place sē te numesc vrednic fiu al Moldovii. Dar...

JOLDEA : Dar... Ori cum ar fi, noi trebuie sē luām vremurile așā după cum sūnt.

MOȚOC : Nu așā, spātare; ci sē 'ndreptām vremile, numai atunci vom fi mari, numai atunci urmașii noștrii vor sci ce am fost și își vor aduce aminte de noi.

JOLDEA : Fōrte bine, dar ce poți face?

MOȚOC : Sē nu dormim. Somnul aduce nepāsare, nepāsarea aduce timpire, și când timpirea domnesce, atunci numai prin mișcare se mai deosebesc ómenii de aceste petre peste care călcām.

JOLDEA : Moțoc! sūnt legat de mări și de piciorē.

MOȚOC : Ce ȃici când veȃi că s'a innālțat injosirea pe tronul lui Stefan cel mare, a lui Bogdan, a lui Petru Rareș? Nu veȃi cât de nesocotită este Moldova astāȃi? Mică și incungiuarată de vrājmași din tōte părțile, ea ar trebui sē aibă un voivod de ispravă și vitēz; un domn care sē pue peptul la hotare și sē iubēcā pe poporul seu. Dar unde se pomenesc tōte acestea? Unde se mai arată de acei Domni falnici d'odiniōră?

E. BRUNN XA 711

Intēlnirea.

O! Moldovo, Moldovo, in amari trude ai cădu! Aleseși pe înteuil fiu al lui Petru Rareș și te înșelași; aleseși pe al doile și amăgirea fu și mai mare. Feciori de Domn și ai unui Domn mare, dar ei te umiliră. De ce nu se mai ridică și ați un om din nimic, dar care singur se se facă mare, singur se ia corona Moldovii și s'o pue pe capul seu; se te facă fericită, se-ți dea vechea mândrie și se imprăstie spaima nu in Sucéva, ci la Crim și la Stambul? Unde este acel om, ca se-mi plec fruntea mea piciorului lui, se-i dau suflitul și brațele mele? M'as da lui rob pentru vecie... Și când me gândesc, câtă însemnătate are un tron! Când me gândesc ce va se dăcă a fi voivod Moldovii, a avé sub stăpânire o țeră, a fi părinte al unui popor, popor cum este cel moldovean; a sci că peste o mie de ani numele se va păstră trecend din tată 'n fiu séu va remăné săpat pe petre séu in numiri de aședeminte, séu se citéză in cronici invecchite. O! câtă mărire, câtă mărire! Ce câmp deschis pentru fapte nemuritoare! Spune, spătare, gânditu-te-ai vr'odată la tôte acestea?

JOLDEA: Gânditu-m'am câte odată.

MOȚOC: Câte odată numai? Tot te-ai gândit dar... Ce prețuesci mai mult: mărire sau fericirea?

JOLDEA: Au acelaș preț; cu tôte că nu se asemănă una cu alta, căci gădesc într'una ceea ce lipsesc celeilalte. Este atât mai bine, când sânt amândoué unite, de și forte rar se pot uni... Cât pentru mine, asta-dată tin la fericire și ea imi este asigurată.

MOȚOC: Așă se fie... Dar... (*Istrate intră.*)

SCENA III.

MOȚOC, JOLDEA, ISTRATE.

MOȚOC: Êtă și Istrate!

ISTRATE: Êtă-me și eu! Bine că ve găsi pe amândoi. Dar despre ce vorbiati?

JOLDEA: Vorbiam...

MOȚOC: Vorbiam despre Domnul Moldovii.

ISTRATE: Atunci grăiți nainte, căci voi se ve ascult și eu.

MOȚOC: Spuneam aci între noi, că Moldovii i-ar trebui un altfel de Domn.

ISTRATE: Decă spuneati acésta, apoi ve pot spune și eu la ce am venit aici.

MOȚOC: Spune, Istrate, și te vom ascultă.

ISTRATE: Mai mulți boeri, peste vr'o doué-șeci la numer s'au unit ca se restórne pe Stefan vodă. Sânt și eu din numerul lor. Ești și dta, Moțoc.

JOLDEA: Ce rostesci? Resturnare!

ISTRATE: Da. Cădereă tiranului rușinos. Și se ve mai spun érăș, că boerii s'au înțeles între ei ca se alégă Domn pe spătarele Joldea, care este moldovean vrednic.

MOȚOC: Ce mai dăci acum, spătare?

JOLDEA: Ce vesti sânt acestea, cumetre Istrate?

ISTRATE: Cele mai adevérate și cele mai hotărâte, spătare.

(Va urmă.)

N. V. Scurtescu.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 549 spune, cumcă „bidiviu“ ar însemnă: un cal de rasă arabă — aceea ce nu pôte fi adevérat, căci precum mai sus vędurăm, cuvântul „bidiviu“ însemnă: un cal nesdravén, demoniac, miraculos, cu pôte să se pratură și dres (gefekt germ.) in contra ar-

Cihac in esplicatiunea sa, cumcă „bidiviu“ este un cal de rasă arabă, derivéză etimologia cuvântului dela turcescul „bedevi“, „bedevy“, pl. „bedair“, care însemnă: beduin, nomad, locutoriu de deșert; deci „bedevi at“ turc., ar însemnă: un cal de pustie de rasă arabă; dl Cihac combinéză și pe polac. „badawija“, „bedew“ și „bedevija“: cal de alergat; pe croat. sêrb. „bedevija“: épă arabă. Dar acésta etimologie a dlui Cihac nu pôte fi adevérată, pentru că stă in contra nu numai înțelesul logic al cuvântului, ci și istoria și caracterul calului bidiviu.

Noi deducem etimologia cuvântului a) dela „badius“: *equus velociter curens*, din latinitatea evului de mijloc după Diefenbach: (Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1858 pag. 65. In Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 tom. I pag. 536 sub „bagus“ esplicând pe „badius“ se dăce: Badius est equus, quem antiqui dicebant „vadium“, a vado, quia fortis vadit inter caetera animalia. Din acest „badius“ al latinității evului de mijloc se desvôltă ușor „badivus“ și „badivius“. Din „equus badius“, „equus badivus“ și „equus badivius“, se produce apoi prin asimilarea „a“ (din „ba“) in „i“: cal bidiviu; b) din „fadus“, „fadivus“, „fadivius“, pentru că, precum mai sus vędurăm, equi fadi“ (zauberperde germ.) s'au numit in latinitatea evului de mijloc atare cai nesdraveni séu demoniaci; din „equus fadus“, „equus fadivus“ și „equus fadivius“ apoi prin trecerea lui „f“ in „b“ și asimilarea lui „a“ in „i“ s'au putut formă ușor „cal bidiviu“. Este de cređut, cumcă și „badius“ s'a format din „fadus-fadius“. Acésta etimologie e indegetată nu numai prin înțelesul logic al cuvântului „bidiviu“, precum mai sus vędurăm, ci și prin istoricul și caracterul cailor bidivii.

90) *Beli, belire*. Cuvântul „beli“ însemnă după graul bănățean și după dictionarele române, in concept principal: a) a luă, séu a trage pelea de pe o vită, fêră selbatecă etc.; pellem detrahere, excoriare lat. ôter la peau, écorcher fr.; haut abziehen, schinden germ., d. e. a belî un cal, un bou, un berbece, un urs etc.; b) a luă scôrta de pe un arbore, plantă; excorticare lat.; écorcer fr.; abrinden (nu: abschälen) germ., d. e. a belî un teiu, o salcă, un prun etc. Traducerea in limba germăną cu „abschälen“ in loc de „abrinden“, nu este corectă și a dat ansă la confusiuni de concepte; astfel traduce dl Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 53 sub „belü“: albus lat., cuvântul „beli“ numai cu: putamen detraho lat., care va se dăcă: a desghiogă, desghiociă; abschälen germ.; dar acésta semnificațiune dată cuvântului „beli“ este cu totul falsă.

Dl Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 p. 53 dă cuvântului „beli“ înțelesul fals, eschisiv de: putamen detraho lat., care însemnă: a desghiogă, desghiociă; abschälen germ., și apoi derivéză cuvântul dela paleoslovenicul „belü“: albus lat., „beliti“: albare lat. Dar acésta etimologie a dlui Miklosich e cu totul necorectă, fiind că între „beli“ românesc, care însemnă: a trage pelea de pe o animală, și între paleoslov. „beliti“ care însemnă: a albi, chiar după cea mai asardă imaginațiune și metaferă, nu există nici o comunicațiune de înțeles logic. Dl Miklosich, locul citat, derivéză dela una și aceeași rădăcină și cuvântul românesc „bălan“: flavus lat., blond germ., măcar că între „bălan“ și „beli“ nu există nici o comunitate de înțeles logic.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 6 sub cuvântul „bălan“: blond, combinéză și pe „beli“: pellem detrahere, împreună cu pe „bilî“: albi, nalbi, făcându-le pe tustrele de una și aceeași rădăcină, apoi urmând lui Miklosich derivéză și el cu-

vântul „beli“ dela paleoslov. „belŭ“ : albus lat. și „beliti“ : albare lat., combinând mai de parte și pe boem. „bily“ : albus lat., „belan“ : fard blanc (albele) fr., weisse schminke germ., pe bulg. „beli“ și neoslov. „beliti“ : blanchir, peler, ecaler fr.; weissigen, abrinden, häuten, schälen germ. Dar această etimologie a dlui Cihac încă este de lăpădat din motivele spuse mai înainte față cu etimologia dlui Miklosich, și pentru că limba bulgară și neoslovenă a împrumutat dela Daco-Români cuvântul „beli“ și „beliti“ cu semnificațiunea de : pellem detrahere, excorticare lat.; afară de această limba bulgară și neoslovenică nu pot arăta rădăcina dela „beli“ și „beliti“ cu semnificațiunea din urmă.

Dicționarul de Buda din 1825 și Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, deduc etimologia cuvântului „beli“ : pellem detrahere, excorticare lat. dela „pele“ : pellis lat.; peau fr.; haut germ., dar afară de această presupunere, ambele dicționare nu sciu esplică consecințele unei atari etimologii. Dicționarul Academiei române pune cuvântul „beli“ între cuvintele străine din glossariu, combinând la una și aceeași rădăcină cu „bălan“ : blond, și pe „bili“ : albi, nălbi, măcar că între tustrele nu există nici legătură logică, chiar nici metaferă, din care cauză totă splicarea acestui dicționar (de trei colone tipariu) nu valorază nimic.

Înainte de toate trebuie să cercetăm, dacă în limbele romane și în dialectele lor, se află din cuvântul „pele“ : pellis lat., format vre-un verb „pelar“ seu „pelir“ cu semnificațiunea de : pellem detrahere, excorticare lat.; ôter la peau, écorcer fr.; die haut abziehen, abrinden germ., căci numai prin această împrejurare se poate decide etimologia. Acest lucru s-a adeverit prin vocabolul Italiei superioare, a nume în Monti : Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 178 stă verbul „pelà“ cu înțelesul : scorticare, scorticciare ital., schinden, abrinden germ., producând Monti următoarele exemple : „pelà on bo“ : scorticare un bue (a belî un bou); „pelà on pom“ : scorticare una mela (a belî un măr); „pelà ona rogol“ : scorticare una rovere (a belî un gorun). Monti demonstră cu provocare pe cronica piacentină, cumcă încă la 1400 a fost cuvântul „pelà“ usuat. Tot în Monti opul citat vine înainte încă un verb „pelà“, care însemnă : pelar ital.; abhaaren germ., și care este urdit din : pilus (păr) lat. Asemene aflăm și în limba spaniolă „pelar“ : lacher le poil, écorcer fr.; abhaaren, abschälen germ.; va să dică cuvântul spaniol încă are amândouă semnificațiunile dialectelor italienești dela Como. În limba franceză „peler“ încă însemnă : abhaaren, abhäuten germ., va să dică și în limba franceză se află cuvântul cu amândouă semnificațiunile derivate dela „për“ (pilus) și dela „pele“ (pellis). În Banfi : Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 încă aflăm verbul „pelà“ cu amândouă semnificațiunile derivate dela „pele“ (pellis) și „për“ (pilus). În Couzinié : Dictionnaire romano-castraise, Castres 1850 pag. 388 vine înainte „pelar“ : ôter la peau, l'écorce fr., va să dică cuvântul vine înainte cu înțelesul dialectelor dela Como : cu amândouă semnificațiunile de : pellem detrahere, excorticare lat.; abhäuten, abrinden germ. Tot asemene și în Hubert : Dictionnaire wallon-français, Liege 1857 pag. 201 stă „pelè“ pentru : ôter la peau, l'écorce fr. În Goudelin : Las obros, Toulouso 1713 adecă în vocabolariul dela capetul opului despre limba toulousană pag. 365 stă „pel“ pentru : peau, ecorce d'arbre fr., adecă pentru : pele de animal și scórțiă de arbore.

Deci este documentat, cumcă verbul „beli“ este format din „pele“ : pellis lat. prin convertarea lui „p“ în „b“ pentru mai bună sunare, calificând după firea limbei verbul de a patra conjugățiune, de ôrece drept

asimilare vocala subțire „e“ din rădăcină, cere érá vocală subțire pe „i“ lângă sine. La acesta etimologie ne constringe nerevocaver semnificațiunea bifurcală de : „pellem detrahere“ și de : „excorticare“ lat.; „abhäuten“ și „abrinden“ germ., a cuvântului asemene în limba română și în limbele romane dela apus, precum și în dialectele acestora. Diez : Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1858 tom. II pag. 125 etc. demostă cumcă formarea neformativului variază în limbele romane și nu este constrins de ori-cari regule absolute, de aci apoi putem să ne esplicăm, cum vine de limba italiană și dialectele ei au format din „pelle“ : pellis lat. verbul „pelà“ (pelare) de prima conjugățiune, limba franceză „peler“ de a doua conjugățiune, érá limba română „peli“ adecă „beli“ de a patra conjugățiune. Trecerea lui „p“ în „b“ măcar că nu este regulativă, totuși este evidentă în verbul „beli“ judecând de după semnificațiunea logică a cuvântului în limba română asemene cu celelalte limbi romane și dialectele acestora. Lachmann mărturisese : cumcă toate regulele unei limbi se basază pe spiritul legiuitoriu seu rătăcitoriu al limbei, la care totă rătăcirea poate deveni érá lege, și concede de nou o altă rătăcire. Estmod ș'au frământat mințile filologii români și neromâni intru derivarea cuvântului „apucă“ derivându-l, anume Dicționarul de Buda din 1825 dela „occupare“, cărui a urmat și dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments latins p. 14 derivând cuvântul asișderea dela „occupare“, érá dl Burla „Convorbiri literare“ 1880—1881 p. 276 deduce cuvântul dela „aucupare“, cărui a urmat și dl Miklosich : Beiträge zur Lautlehre der rumunischen Dialekte, Wien 1882 vocalismus III pag. 5, măcar că cuvântul se ardesce evident din „aboccare“ ital., „abocar“ span. prin trecerea lui „b“ în „p“ precum vom demostă cu altă ocaziune.

91) *Ciocărlie, Ciocărlan.* Cuvântul „ciocărlie“ însemnă : alauda lat.; alouette fr.; lérche germ. „Ciocărlan“ este argumentativ.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 54 derivază cuvântul „ciocărlie“ dela croat. „skerlac“, „șeverljuga“, „caverljuga“ : alouette fr., lérche germ.; dela neoslov. „skerjanec“, „skerlec“, „skerlica“; boem. „skriván“, polac. „skowronek“, rusesc. „zavoronok“, paleoslov. „skovranicŭ“ : alauda lat.; „skovorici“ : sturnus; boem. „cvrcala“ : grive rouge fr.; rothdrossel germ. Dl Miklosich : Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum. Vindobonae 1862—65 pag. 846 sub „skovranicŭ“ : alauda lat. încă pomenesce de aceste etimologii produse de dl Cihac, dar n'a cutezat să deriveze cuvântul românesc „ciocărlie“ dela acele rădăcini slave, a bună sémă pentru că a observat, că materialul cuvântului, după regulele fonetice și morfologice nu concede o astfel de derivațiune (la unele cuvinte slave citate stă chiar și înțelesul logic în contra.)

Cuvântul „ciocărlie“ este evident o onomatopee imitătoare de cântecul paserei respective, și s'a putut dinamice omogen desvoltă în mai multe limbi, fără a fi împrumutat una dela alta. Dar și ca onomatopee stă cuvântul „ciocărlie“ mai aprópe de „circuri“ (quaglia) al dialectului sardinian (Porru : Nou dictionariu sardu-ital. pag. 179) și de „ciurlena“ (calandra) a dialectului romagnol (Morri : Vocabolario romagnolo-ital. p. 202). „Ciurlena“ dialectului romagnol, încă este o evidentă onomatopee, și din „ciurlena“ prin forma „ciurlena“, „ciocurlena“ ușor s'a putut desvoltă „ciocărlén“ seu „ciocărlan“ daco-român. Dl Cihac toate onomatopeele le derivază din elemente străine, și nu documentază nici mediul străin morfologic seu fonologic prin care ar fi trecut cuvintele respective.

(Va urmă.)

Simeon Mangiuca.

Amintiri de călătorie.

VI.

(De prin Pitești.)

Intr'acestea ajunsesem la ținta călătoriei noastre. Opirăm la fabrica de bere. O grădină poetic așezată pe o costă. Nu mai era nimeni. Scena din fund deșertă de decoruri, cu portantele goale, avea aspectul hidios al unui schelet rânjind. Nu-mi place berea, această fiere nemțescă. Prietenii mei înghițiră câte o halbă și ne reluaram cursa nocturnă, dar acum pe jos. Tăiarăm șoséua și urcarăm pe dibuite delul crângos și rapide din față, pe a cărui culme ajunserăm cu mânele sfâșiate și abia suflând. Aci, pe platou, pajiștea înflorită, respândind valuri de miresme mbătătoare, ne imbiă să ne lungim jos, dar umeđela rouci ne indemnă să mergem înainte. Luând direcțiunea orașului, sosiam la locul bilciului, care-i in apropierea cimitirului intins și mut: Culmea sgomotului lângă culmea liniscei. D'aci ochii cuprind o frumoasă priveliște. Orașul, cu stradalele-i tăcute, cu casele-i albe, cu turlele-i de biserici schinteind la rațele lunii, se întindea la picioarele noastre. Dincolo, la pôlele lui, Riul-Dómnei își mestecă undele argintate cu ale Argeșului; mai departe, șoséua națională, și in fund, un șir de deluri verzi: podgoriile dela Valea-Popii. Coborim in oraș printre grădinele sădite pe coste. Trecul pe la locuințele de țărani ale celor doi prieteni cari me'nsoțiau, unde-mi făcură puțină muzică, și, după ce cântarăm să suprindem câteva mistere pe la ferestrele și pe sub balcoanele cător-va frumoase, tocmai târziu după mieđul nopții, me'ntorsei la gasdă.

Cu toate acestea, a doua zi me sculai de dimineță. Ne-având de lucru, întreprinsei o recunoșcere a localității. Luai drumul la vale și printr'un șir de case sărăcăcioase ajunsei in marginea Argeșului, tocmai unde Riul-Dómnei s'aruncă 'n brațele lui. Peisagiul era frumos, și pentru că luasem cu mine blocul de desemn, îl schițai cu răpediciune. Primul plan, Argeșul; in față, Riul-Dómnei străbătut de un lung pod de lemn, care légă șoséua ascunsă in stânga intr'un zăvoiu de anini uriași, mărginită in drépta de un crâng de răchite d'asupra cărui se'naltă costele inverđite ale podgoriilor.

Sfârșind, revenii in stradă, urmând in susul ei spre centrul orașului așezat pe un plan mai înalt. Piteșcii se imparte firesce in doue: orașul de sus, al aristocrației, ca să dic așa, și orașul de jos, al burghesiei. Biserica Mavrodol, una din cele mai frumoase, mi-atrase atențiunea. Afară d'asta, ea și-a făcut un renume de tristă amintire cu ocaziunea alegerilor din 1875, cari au avut loc aci, in localul școlei ce se află in ograda bisericei. Sânt cunoscute luptele invierșunate dintre cele doi taberi politice ce-și dispută puterea la noi: Conservatori și Liberali, din vremea ce precede venirea acestora la cârma țerii. Atunci când libera espresiune a cetățenilor era inăbușită de cetele de bătăuși séu de baionetele armatelor, alegătorii liberali și-au apêrat scump cređul lor și mai mulți din ei au plătit cu viața chiar, triumful convicțiunilor lor ostile guvernului timpului. Un bătrân pe care-l găsi in curtea bisericei, mi-arêtă locul unde se'nmormântase cadavrele celor cari căduseră in această luptă; martiri obscuri al căror sânge va remănă ca o petă neștersă pe numele celor ce i-au causat vêrsarea.

Schițai frontispiciul larg, turnurile greoie, împrejmuirea de zid a acestei biserici, care, construită la marginea platoului, domină la răsărit orașul de jos ce se întinde până 'n prundul Argeșului, cu totă priveliștea din partea-aceea. Căldura ăilelor de cuptor me goni spre casă unde, tot gândind la chipul in care mi-aș întrebuința mai bine timpul, spre a-mi omori uritul, adormii.

*

Me deșteptai spre séră. Eșind, imi rêtăcii câteva pașii prin praful stradelor din vecinătate. Aci casele sânt rare, căci mai tete au curți și grădini intinse. Cele mai multe sânt albite cu var; ici colo numai apare câte o zidire intr'un stil mai deosebit, cu pârții vopsiți. Eță ici una cu ferestrele și persienele verđi întredeschise spre a lăsă să pêtrundă in casă mirosul florilor din grădinița ce era in fața peristilului, și a lăsă să sbore-afară accentele fermecătore ale unei voci argintine pe cari le'nsoția suspinele ce niște degete măiestre, lunecând pe fildeșul clavirului, le smulgea córdelor rêsunătore. Musica totdeuna a avut puterea de-a me opri in drum. Ascultai: era serenada lui Schubert, acest cântec atât de vechiu, dar totdeuna nou pentru inimele iubitoare. Acesta mi-aduse aminte că intr'o séră, rêtăcind pe ilțele Bucurescilor, auđisem acelaș cântec și fusesem adânc impresionat. In vremea-aceea aveam obiceiul, destul de absurd pentru vécul nostru de positivism (sic), d'a incredința poeziei tôte tainele și impresiunile mele. Astfel vêrsurile pe cari le consânșisem acestei mișcări sufletesci ce simșisem atunci, acum imi reveniră 'n gând, ascultând serenada lui Schubert:

Cântău se dulcea ta cântec
In cor pașii mi-aș
Și inimă și ougătare
Ca printr'un farmec mi-a răpit.

Pe cer plutiau lună și stele,
Și somn și visuri pe pământ,
Er tôte gândurile mele
Cu vocea ta plutiau pe vânt.

Și mult am stat, copilă, 'n cale
S'ascult, adânc și viu mișcat,
Cel cântec plin de dor și jale,
Pe care Schubert l'a îngănat.

S'ascult, răpit, suspinul cela
Ce-i smuls cu foc din peptul lui,
Așă cum tristă filomela
Ascultă plânsul crângului.

D'atunci adânc in a mea minte
Acest suspin s'a ntipărit,
Eșind din inima-ți ferbinte
Ca dintr'un piept adânc rănit.

Și-mi place mult pe ori și cine
Șoptindu-mi-l cu drag s'ascult...
Căci tot ca Schubert, tot ca tine,
Ca voi, și eu ađi sufer mult!

Dar tôte-au un sfârșit și cântecele de dor se sfirșesc mai curând de cât ori-ce. Serenada incetă, persienile se rădicară și un cap de ânger pe umeri de femeie, cu n ar fi esclamat Niculén, apărû. O întârziată rađă a sôrelui in apus, căđend p'acesta vedenie albă ca o feie, curiă capotu-i alb a cărui ușurință lăsă să se ghicescă tótă incântarea formelor peptului ei. Nu putui s'o adm: mai mult de ôre-ce, observând pôte străine-tatea figerei mele, se retrase. Se vede că era in luna de miere... Dar atât mai bine! căci de și am câte-o dată un temperament de artist și fantasii de poet, totuși, când călătoresc, nu-mi place să-mi las inima pe

drum. Aşa dar încă o schinteie asvêrlită în noianul amintirii şi : Înainte ! Plecai.

Rătăcii totă sêra fără nici un rost. Eră vineri, şi nefastă şi non plus ultra plicticosă în provincie. Nici musică la grădină, nici lume. M'aş fi dus sê casc la teatru în societatea celorlalţi spectatori, nici asta ! Eră şi de post şi rugăciune şi pare că se puseseră toţi pe pocăielă în sac şi în cenuşă.

A doua zi, la amieză, luam drumul Rîmnicului. În sfîrşit imi venise rîndul sê me urc şi eu în căruţa poştei !*

A. C. Şor.

Serisori din Bucovina.

Cernăuţi 24 novembre.

(Serata cu dans a Societăţii „Armonia“, reprezentăţiunea teatrală română de diletanţi, adunarea Societăţii academice „Junimea“, căi ferate laterale construite de români.)

Luni la 12 novembre Societatea „Armonia“ a arangiat în localităţile ei din otelul „Moldaviei“ o serată cu dans. Mai multe dame viniră în costumuri naţionale, ceea ce invioşă întru mult aspectul societăţii adunate române. Damele din clasele cele mai înalte escelau prin absenţa lor ; e forte de regretat, că domniilor nu se înduplecă a participă la rădicarea vieţii sociale române. Ne aducem aminte, că pe timpurile Hurmuzacheştilor vedeam în fiesce-care an adunată totă societatea română împreună cu aristocraţia noastră la serbarea maiialului din păduricea Horecia. Damele înalte se întreceau de a luă sub patronajul lor festivităţile acestea. Colonele „Familiei“ din anii 1869, 1870 şi 1871 au descris cu o deosebită acuratetă sêrbările acestea a tinerilor gimnastici români din Cernăuţi. De ce acum atâta ignorare ? În zilele de astăzi ele cercetăză numai reprezentaţiunile teatrului diletant român, pe când pe de altă parte nu întrelasă a cercetă în plene balurile junilor amploaţi germâni. La balurile românesci ele se urcă în loge, ca sê aibă o bună perspectivă asupra societăţii românesci, pe când la cele germâne logele rămân deşerte, căci damele înalte jôcă cu tinerii. Asta-i incuragierea tinerimei noastre ? Mult greşesc ele, că nu spriginesc ce e al lor.

În astă sêră se jucă şi „Romana“. Tocmai după trei ore d. m. n. începură ôspeţii de a se îndepărta, esprimându-şi toţi unanim dorinţa, de a puté participă cât mai curênd la a două serată cu dans.

*

La 16 nov. se continuă reprezentaţiunile teatrale. Se jucară piesele : „Creditori“, comedie de V. Alexandri şi după cererea generală „Niţa Pascaliţa“. Publicul eră forte numeros ; locurile dintêie erau ocupate de nobilimea română. Diletanţii se ţinură bine, şi când ei ôiceau ceva la inima şi plăcerea publicului, publicul erupea în aplause frenetice.

*

La 20 novembre societatea academică română „Junimea“ ţinû adunarea sa generală de constituire. Preşedinte se alese dl George Popovici stud. jur., vice-preşedinte dl Tudor cav. de Flondor stud. jur., şi econom dl Victor Olinescu, stud. filos.

Membrii acestei societăţi, ţinênd cont de progresul general, au pus puterile lor nu numai în serviciul societăţii lor, ci şi în serviciul naţiunii în sens mai larg, participând şi la întreprinderile celorlalte societăţi cu egale aspiraţiuni. Lăţindu-se astfel terenul lor de activitate, au dêrêmat păreţele separătoriu şi s'au făcut paşi siguri pentru surparea şi stîrpirea exclusivismului interior, care sînt simptomele de môrte sêu amortire a

unui popor. Registrăm aci cu plăcere faptul, că „Junimea“ e unica societate română, care rădicându-se peste nivelul clerical, a primit în sinul ei pe doi ovrei, ai căror patriotism şi simpatie cătră naţiunea română eră tuturor Românilor cunoscut. Prin asta s'a deschis un drum nou, de a puté strivi elementele streine şi primejdiose esistenţei românesci, asimilându-le corpului naţional. E drept, că şi formele esteriore, prin care se manifestă convingerea interioară şi alegerea mijlócelor pentru realizarea ideii, trebuie sê producă ore-şi care diverginţă de opiniuni, a căror contrapunere mêsurată este lămuritoare şi salutară pentru ori şi care societate, cari însê prin esagerare provocând un antagonism patimas şi făcênd loc individualităţii aluitate prin egoism ambiţios, devin periculoase pentru interesul general.

Societatea a dat în anul espirat argumente despre o apropiere îmbucurătoare de maturitate, ce de mulţi s'a neconsiderat, dară acestia considerau numai forma. Progresul acestei societăţi constă în supunerea de bună voie a individualităţii sub ideea fundamentală a societăţii şi ea eră unită strins în toate întreprinderile. Acest fapt trebuie sê-l atribuim numai deşteptăţii întregii societăţi române din Bucovina, apoi progresului, culturii şi impregiurărilor, sub care trăim. Atât membrii societăţii, cât şi publicul român onoră cu o rară încredere şi spriginire întreprinderile comitetului societăţii acesteia. Se manifestau şi aici o ciocnire naturală a intereselor, dară lucrul e firesc : mişcarea generală fiind odată pornită, splendorea esteriore ademenind, tinerul răpit fiind la început de dorul inimei de a lucră din resputeri, lucră şi mai târziu începe a reflectă despre poziţiunea ce i se cuvine şi despre legăturile ce-l string. Timpul va nivelă terenul definitiv, asemenea fie-căruia drepturile şi datorinţele sale.

Societatea „Junimea“ arangia anul trecut serbarea domnirii de 600 de ani a glorioşilor Habsburgi, la care serbare asistă întreg publicul român din Cernăuţi. Dl I. Sbiera ţinû între aplausele adunaţilor o oraţie asupra înriuririi cea binefăcătoare a dinastiei habsburgiene asupra Românilor. Pré S. S. mitropolitul Bucovinei oferî societăţii în palatul residenţial un local pentru cabinetul de lectură, înlesnind astfel Junimenilor perfecţionarea pe terenul literar şi înfrăţirea mai intimă prin conveniri mai adese. Dl cav. de Buchenthal eternisă memoria „Junimii“ prin compoziţia „Horei Junimii“. Dl Titu Maiorescu onoră împreună cu dl baron Hurmuzachi cabinetul de lectură al „Junimei“, interesându-se mai de aproape de mersul şi activitatea literară a societăţii, incuragiând pe membrii la lucru neobosit pe terenul literar. Domnia-sa aduse cu sine pentru biblioteca societăţii publicaţiunile Academiei Române, şi donă cu ocaziunea balului 40 de franci. Dl George Sion onoră cu prezenţa sa la deschiderea cabinetului de lectură a societăţii, incuragiând cu cuvêntul seu simpatic la întreprinderea tineră, dăruind pentru bibliotecă mai bine de 200 de cărţi. Dl drd teol. Conon Aramescu Donici, protosincol şi profesor din România, spriginî societatea atât cu sfatul seu prudent, cum şi cu fapta energică. Drele Cernjavschi, Piotrovschi, Făgăraş şi Grigorovici donară Junimei costume naţionale.

Întreprinderile sociale ale societăţii „Junimea“ şi anume balul din Cernăuţi şi seratele din Dorna, Sucéva şi Rădăuţi, mulţămită spriginului marinimos al publicului român, au fost încoronate de un succes satisfăcător.

Dintre produsele literare ale „Junimii“ enumerăm prelegerea dlui George Popovici : o dare de sêmă asupra poemului „Mêrul“ de I. cav. de Puşcariu şi asupra poesiei dlui-Eminescu : „Lucéferul“, apoi a dlui Victor Olinescu, poesia : „Romantă“ şi a dlui Nicol Lazar despre „Tragedia antică“. Biblioteca constă din 931 de

opuri, érá averea societății din 1539 fl. 31¹/₂ cr. Numerul membrilor e 63.

*

Lunile acestea s'a format in Cernăuți o societate din mai mulți nobili români, spre a zidi drumurile de fer laterale dela gara Hlibocei până la Berhomet pe Ceremaș și dela gara Haina până la Dorna. Societatea acésta a și obținut confirmarea statutelor lor și in de curénd au se începă lucrurile de trasare pentru aceste doué linii laterale ale drumului de fer Leov-Cernăuți-Iași.

Inregistrăm acest fapt cu plăcere, vėdénd la astfel de întreprinderi pe Români, cari până acuma s'au ținut departe de ori ce întreprindere economică și comercială. La timp vom referá despre tóte lucrările acestei asociații.

Dionisiu O. Olinescu.

Conferințe literare in Brașov.

— 15/27 novembre.

După petrecerile din august a. c. ținute cu prilegiul adunării generale a „Asociațiunii transilvane“ a trebuit se urmeze o paușă, in care publicul nostru de aici se mai resuffle o lécă și se-și adune puteri noué pentru întreprinderile urmátore. Décă paușă acésta a fost cam mare, nu trebuie se ne ia nimenea in nume de réu, căci pe la noi prin Brașov, când vré cineva se resuffle, apoi nu se 'ncurcă cu una, cu doué.

Și ce e drept timpul și natura, ce ne incungiuură, au contribuit și ele fórte mult la prelungirea restimpului de odihnă, despre care e vorba. Mai tóte zilele lunilor septembrie și octombrie au fost atât de blânde, încât ar fi fost pécat, décă n'ai fi întrebuințat orele libere pentru vre-o escursiune séu preumblare pe incântátorele deluri, ce se ridică giur impregiurul orașului nostru.

Fie-care sciea, că mâne poimâne bétrâna érnă va acoperi cu vélul seu alb natura inghiătată; fie-care sciea, că mâne poimâne va fi internat pentru Dđeu scie câtă vreme in locuința sa, și prin urmare ce érá mai natural, decât se se foloséscă de ocașiunea, ce i se presentă intr'un mod atât de neașteptat!

In sfirșit in zilele din urmă, de și până acum zăpada s'a ferit de noi aprópe cu desėvėșire, totuș recéla, ce a inaintat binisor, ne-a silit se umblăm mai puțin pe afară și se ne gândim mai serios la ocupațiunile obicínuite. Ințeleg ocupațiunile mai generale, căci in cele private, de! nu ne dá mâna se ținem vacanții tocmai așa de mari.

Acum probele de cântări pentru convenirile colegiale au inceput a se ținé mai cu din adinsul, membri Reuniunii de gimnastică dau mai regulat prin sala de eserciții, casina este destul de bine cercetată, familiile comunică mai des între sine și peste tot ómenii — ințeleg ómenii de societate, érá nu urșii, cari sânt deprinși a dormi cu lunile in visuinile lor — incep a se cugetá, cum se-și întrebuințeze mai bine orele libere in restimpul zăpedei și al gerului.

Ca oraș mai mult comercial, Brașovul nu este pré bogat in petreceri sociale (bine ințeles, in ceea ce privesce poporațiunea românescă). Vre-o câteva baluri și conveniri colegiale; doué, trei serate familiare, etc. de bună sémă sânt cu totulul tot pré puțin pentru o societate așa de numerosă. Teatrul nemțesc, pe care-l cercetéză regulat câteva familii de-ale nóstre in lipsa celui românesc, nu-l mai pun in socotélă, de óre-ce nu se ține de petrecerile naționale.

Și anume femeile au a suferi din cauza acésta

mai mult, de óre-ce bărbații tot se mai pot mângăia mai cu casina, mai cu cafenéua, mai cu intél'niri la câte „un páhar de vin séu de bere“ etc.

Drept aceea nu găsim decât laude pentru acele dame, care au aflat de bine a invitá pe membri corpului profesoral dela școlele medii române de aici, ca in decursul postului Crăciunului și al Pașcelor se aranjeze niște *intruniri literare*, care pe lângă petrecere se contribue la inmulțirea cunoscințelor pe terenul literaturii și al sciinței. Acésta invitare a fost primită in modul cel mai prevenitor din partea corpului profesoral, care și mai inainte de acésta cu vre-o câțiva ani deschisese o serie de prelegeri publice (intreruptă din deosebite impregiurări), și astfel primul ciclu din *seratele*, despre care e vorba, se va puté incepe deja joi in 17/29 nov. Ciclu prim va avé de scop familiarisarea damelor nóstre cu deosebitele ramuri de literatură (lit. poporală, poesía epică, lirică, satirică și dramatică, mai departe novelă, roman etc.), precum și cu deosebite noțiuni din sciința modernă. In séra dintéiu, care va fi deschisă de dl director Stefan Iosif, va tractá dl profesor I. C. Panțu despre insemnătatea literaturii poporale române, érá dl L. Nastasi un capitol din fisică și anume despre aer.

Nu me indoiesc, că aceste serate literare vor fi cercetate de un numer de dame și domnișóre cât se póte de mare, și că folosul, ce-l vor aduce ele, nu va fi de desprețuit.

Décă onorabilele cetitóre și onor. cetitori ai „Familiei“ imi vor da voie a le mai împărtăși din când in când câte ceva din „orașul corónei“. voi reveni cu plăcere atât asupra acestor intruniri, cât și asupra tuturor momentelor mai de căpétenie din viața Brașovenă.

Nemo.

Studentii români la Roma.

Bucuresci 13/25 nov. 1883.

Amice redactor,

De pe țermii clasici ai Tibrului ne vine o scire imbucurátore. Sigur că tot Românul simte o adevérată mândrie când unul din frații sei câștigă 'n țeri străine vr'o isbândă, fie ea pe ori-ce tērém, me grábesc a o 'mpărtăși cetitorilor.

In fie-care an la Roma, când sosesc vremea esamenelor colegielor teologice, se dá in desbaterea elevilor tese a căror disputațiuni se petrec in presentă supremului pontifice, ađi Papa Leon XIII, care de multe ori pune și el unele cestiuni.

Pentru acest fel de duel teologic se aleg patru din cei mai de frunte elevi, dintre cari doi *defendentes* și doi *arguentes* ai tesei.

Tesa pusă est-timp in discuțiune a fost: „De operationibus divinis circa creaturas“. Intre susținători erau un Canadian și un Germán, elevi ai colegiului urban pontifical, ér între combatenți, tinérul Dimitrie Radu. „Romanus Transylvaniensis“, — după cum e trecut in lista disputanților, — elev al colegiului greco-rutean și un Spaniol.

Acești din urmă au combătut atât de bine argumentele adversarilor lor, in cât Pontificele, pe deplin mulțămít, oferi fie-cáruia câte o medalie de aur.

Acest triumf al tinérului teolog Dimitrie Radu, nu póte de cât se ne facă a ne fálí de tinerii nóștri studenți in străinătate cari, prin succesele ce obțin, fac ca numele de Român se se pună in vėdă și se fie pronunțat cu admirațiune pretutindenii atragénd și-asupra lor, și-asupra țării ce i-a vėđut născéndu-se atențiunea și stima tuturor.

Cât despre meritele studenților teologi români in genere, — la Roma, — in scrisoarea care ne-aduce scirea de mai sus și pe care dl Titu Maiorescu, primitivul ei, mi a făcut plăcerea și onoarea d'a mi-o incredință, găsește următoarele rënduri caracteristice, scrise de un distins bărbat al cărui interes pentru tot ce privește pe Românii de pretutindeni e indelstul de cunoscut :

„In colegiul unit de aici, (Roma), elevii români sânt renumiți prin inteligența, aplicațiunea și instrucțiunea lor. Sânt totdeuna cei de 'nteu la invetătură, țic directorii colegiului; insă n'au devoțiune de loc, de loc.

„Așa sânt feciorii de Român! Ei se cred trâmși la Roma nu ca să devie ceva mai creștini séu catolici, ci ca să devie și mai Români. Le e mintea tot la istoria Romanilor și la literatura latină“.

Și pentru asta nu putem face alt de cât să-i felicităm din inimă.

Primesce o stringere de mână fratăscă!

A. C. Șor.

I n t ă l n i r e a.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 565. —

Giovani a mai vęđut pe Marietta. La serbarea pescarilor a jucat cu ea un „fandango“. De atunci n'a mai vęđut-o pân'acuma. Și acuma numai din întemplare conveniră pe pod.

Tinęrul pescar, cum o zări, scóse din gură pipa. Ea își băgă ochii 'n pământ. Și astfel, negrăind nici un cuvânt, steteră câteva mominte.

Dar apoi amorul le deschise gura. Să nu-i tulburăm!

I. H.

Literatura si arte.

Statua Lazar. Sculptorul Georgescu din București este aprópe să termine schița in mărime naturală a statuei profesorului George Lazăr. „Gaz. de Roumanie“ spune, că artistul a introdus câteva modificări mici, bine reușite, la proiectul primitiv ce a fost espus astă primă-veră in salonul dela Stavropoleos din București. Lazăr e represintat in picioare, avęnd atitudinea unui profesor care-și face cursul; in mâna stângă ține o carte deschisă și cu cea dreaptă întórece o fóie. Mișcarea mânei e fórté naturală. Capul profesorului este pré frumos și bine modelat, privirea lui este energică și cugetătoare tot d'odată. Modelul de care s'a servit artistul ca să reproducă trăsurile feței regeneratorului limbei române, este un nepot al lui, care trăiesce in Transilvania și care, după spusa persónelor ce au cunoscut pe Lazăr, i sémână fórté mult. După ce schița va fi terminată și aprobată de comitetul statuei lui Lazăr, ea va remăne ca model difinitiv și va fi reprodușă in marmoră, de doue ori mărimea naturală. Dl Georgescu va esegutá statua in București, ér nu in Italia cum avea de gând la început. Acesta lucrare va mări reputațiunea junelui artist român.

Bustul lui Bolintinean. Regretatul nostru poet Dimitrie Bolintinean a deșteptat in stimătorii sei ideia d'a-i face bustul, decă deocamdată nu i se póte face statua. Comitetul de inițiativă pentru crearea acestui bust face cunoscut in țiarele din București, că numitul bust este deja modelat in pământ de dl sculptor Georgescu și că spre a se cumpără materialul necesariu efectuarii difinitive, nu mai lipsesc decăt — paralele. Aceste sânt a se trimite la administrațiunea Societății „Literaturul“, strada Știrbei-vodă nr. 50 in București.

Dșóra Agata Bársescu, artistă dramatică română, care ș-a făcut studiile in conservatoriul teatral din Viena, in sęptemăna trecută a debutat cu mare succes in „Burgtheater“. Inregistrând cu bucurie acestă scire, ne exprimăm adâncă noastră părere de réu, că nu putem vedé angagiată pe juna artistă pentru teatrul Național din București. Este dureros, că câte talente teatrale avem, mai tóte sânt silite a peregrină in străinătate, ér acasă arta română imbracă doliu.

Dșóra Carlotta Leria a reportat un mare succes in teatrul operei dela Nizza, unde este angagiată pentru stagiunea de erna curentă. Șiarele din localitate scriu cu entusiasim despre debutul artistei române. Óre pętrunde-vor aceste aplause la auđul direcțiunii teatrale din București?! Căci este curios, că de și avem artiste escelente, acele nu se angagéză la teatrul Național, ci sânt silite a se esilá in străinătate.

Călındare. „Călındarul“, edat de tipografia diecesei aradane, a apărut, conținęnd, afară de partea călındaristică, șematismul mitropoliei gr. or. române, țergurile de țeră, și o narațiune „Legea este cum o fac domni“ séu „Fântăna banilor. Prețul 30 cr. — Călındarul bucovinean al Societății pentru cultura și literatura română in Bucovina a apărut și pentru anul viitor, redigiat de dl Calistrat Coca, secretariul Societății. Mișcarea literarie a Romanilor din Bdcovina s'a redus la acest călındar. Sperăm dar că cel puțin acesta va fi spriginit. Prețul unui esemplar e 60 cr. Călındarul, afară de părțile calindaristice, conține și un almanach, in care, vedem publicându-se lucrări de dnii C. Morariu, S. Fl. Marian, și alte scrieri nesubsēmuate.

Diar nou. „Albina“ se numesce o fóie literară și științifică redigiată de dnii Nicolae Miculescu și Ștefan Bodiș, care a apărut la Tuzău-Severin, prosiđęnd a esı de doue ori pe lună.

C e n o u ?

Sciri personale. Dl A. O. Odobescu, distinsul nostru scriitor și archeolog, care ocupă ađi sarcina de secretar general al legațiunii diplomatice romane la Paris, fu numit de guvernul frances oficier al instrucțiunii publice, acordându-i dreptul de a purtá la pept decorațiunea de aur numită „Palme academice“. — Dl dr. Ioan Mihály a cetit in a doua ședință a reuniunii archeologice din Marămureș un studiu al seu intitulat : „Marămureș in timpul preistoric“. — Dl dr. Iacob Maior, tinęrul medic din Mehadia, la 29 octombre fu ales medic comunal in Lugos in locul regretatului dr. Iosif Miescu, cu 334 voturi contra 312, pe cari le-a obținut jidanul dr. Hugo Berger; deci lupta a fost mare. — Dl dr. Ludovic Meheș fu ales medic la Mehadia, in locul dlui dr. Iacob Maior, ales la Lugos. — Dl V. D. Păun, profesor la gimnasiul Cantemir din București, a și plecat in Germania, spre a ajutá in studiul limbei române pe principii Leopold și Carol.

Hymen. Dl George Șerban, avocat in Caransebeș, carele pân'acuma a fost vice-fișe comitatens in Becicherec, in dumineca trecută, la 13/25 nov. ș-a serbat cununia cu dșóra Aurelia Janculescu, fiica dlui Iulian Janculescu, director al casei de economii din Lugos și bărbat binecunoscut pe terenul național și bisericesc. Óșpeții, cea mai mare parte rudele noilor căsătoriți, au format o frumósă cunună din societatea română mai alesă. Funcțiunea de nuni fu indeplinită de cătră unchiul mirelui dl Vincențiu Bogdan, fost deputat diel și actualminte avocat in St. Nicolae mare din Terontal și de cătră unchiul miresei dl dr. Petru Stoicenu, fost deputat din Zombor. La cununie biserica ș-a umplut de public român și străin, la care probitatea caracterului socrului mic a aredicat la mare

vață pe acesta. O mesă splendidă și apoi dansul tinerimei a făcut să rămână plăcut suvenir acesta nuntă pentru toți câți au luat parte. Damele de față au fost: Dómnelle: Bogdan, Șerban (Folea), Iulia Șerban (Ciadnad), Emilia Halic (St. Nicolau-mare), Livia Vuia (Arad). Din Lugos au fost dómnele: Hațeg, Martinescu, Dogariu, Peștean, Bredicean, Demeter, Brnesa Bruckenthal, Bagi. Domnișórele: Maria și Elena Șerban (Ciadnad), Stancovici (Caransebeș); din Lugos: Sofia Martinescu, Catinca Peștean. Ianca Cermeli, Clementina Bagi, Emilia Nicolici. — *Dl dr. Dimitrie Selcelean*, avocat in Caransebeș, la 13/25 novembre s'a cununat in Cella comitatul Caras-Severin cu domnișóra Maria Ianculescu, fiica preotului gr. oi. din Juresci. — *Dl Ioan Habor*, teolog absolut al diecesei lugoșane, la 10/22 novembre ș-a incredințat de soție pe domnișóra Iuliana Pop, nepóta Rds. D. canonic Petru Pop din Lugos. — *Dl August Teochar*, comerciant in Beiuș, s'a logodit cu dșóra Adelina Andrași, nepóta comerciantului Paul Marcovici din Tinca. — *Dl Vasiliu Dengel* și dșóra Șarlota Baritiu la 13/25 își serbară cununia in Mică-Sasa; ospéțul se tinu in casa dlui A. Neagoe, proprietar in localitate

Reuniunea femeilor române din Brașov a tinut adunarea sa generală la 7/19 novembre. S'a raportat, că reuniunea a subvenționat și in anul acesta școla de fetițe din Brașov cu 800 fl., cea din Blaș cu 400 fl., cea din Sibiu cu 300 fl., cea din Câmpeni cu 50 fl. Fetițele lipsite de mijloce s'au proveđut cu materialul necesariu pentru lucru de mână. Reuniunea are 83 membre; fondul ei, administrat prin dna casierésă Agnes Dușoi, se urcă la 38,744 fl. 28 cr.

Societatea română de cântări și musică din Caransebeș arangia cu concursul dlui I. Scherff sâmbătă in 12/24 novembre in sala mare dela „Pomul verde” producțiune ordinară constatătoare din 1) Dumitrescu: Mers ostășesc; 2) A. Braun: Cu dor; 3) G. Dima: a) Codrul verde, b) Sequidilla; 4) Cavadia: c) Dor de resbunare, cântece, cântate de Nicolae Popovici, acomp. de dl I. Scherff; 5) Alesandrescu: Tatarul; 6) Humpel: Diaa triumfală; 7) G. Dima: Fântana cu trei isvóre, cuartet duplu micst; 8) Flechtenmacher: Tata moș pentru solo, chor și piano. După producțiune urmă joc.

Societatea „România Jună” a tinerimei române din Viena ni-a trimis raportul seu anual pe anul dela 1 octombrie 1882 până in 30 septembrie 1883. Din aceasta scótem următoarele date: Conducerea Societății. a) Comitetul: In semestrul I. Stud. med. Iuliu T. Mera, president; stud. filos. Septimiu S. Albini, vice-president; stud. med. Alesandru Popa, secretar; stud. techn. Barbu C. Tapirdea, secretar; stud. techn. Iuliu Moišil, cassar; stud. med. Gavril Dobrean, controlor; stud. med. Aurel Grigorovici, bibliotecar; stud. med. Alesandru Tuducescu, econom. In semestrul II. Stud. med. Iuliu T. Mera, president; stud. med. Mihaiu Vișnevschi, vice-president; stud. filos. Silvestru Moldovan, secretar; stud. med. Dimitrie Puhaci, secretar; stud. techn. Iuliu Moišil, cassar; stud. med. Gavril Dobrean, controlor; stud. med. Aurel Grigorovici, bibliotecar; stud. silv. Simon Pop, econom. b) Comisia literară: Stud. techn. Aureliu Cupșa, stud. med. Alesandru Pop, stud. med. Grigorie Onciul, stud. silv. Simion Pop, stud. filos. Vasile L. Goldiș. c) Comisia revédătoare: In semestrul I. Stud. med. Mihaiu Vișnevschi, stud. med. Pompei German, stud. techn. Corneliu Roman. In semestrul II. Drd med. Emiliu Codru Drăgușanul, drd med. Victor Mihailaș,

stud. med. Andrei P. Monda. Intreprinderea de frunte in anul trecut a Societății a fost edarea almanacului, care a produs un vinit curat de 2155 fl. 24 cr. și astfel Societatea a scăpat din perplesitate financiară, in care se află in timpul din urmă. Biblioteca s'a inmulțit cu 107 opuri in 81 volume și 33 broșuri; in cabinetul de lectură s'au aflat 50 de diare. Societatea a avut 43 de membrii onorari, 18 fundatori, 32 emeritați și 3 binefăcători, 40 ordinari, 1 extraordinar. A tinut 14 ședințe ordinare și 3 extraordinare, in cari s'au cetit operate și critice. Biblioteca, cu sporul indicat mai sus, s'a urcat la 1204 opuri in 798 volume și 635 broșuri. Averele Societății: fondul disponibil 1959 fl. 86 cr., fondul neatacabil 6149 fl. 95 cr., la olaltă 8109 fl., mobilier 147 fl. 99 cr., esemplare din almanac in preț de 386 fl., de incassat pentru esemplare vëndute 518 fl. Averele totală este 9661 fl. 80 cr.

Românii din Serbia sânt tratați fórté vitreg din partea guvernului sêrb. Deci in sêptémânile trecute se resculară. Acesta fu „revoluția din Serbia”, despre care diarele politice scriseră diilele aceste. Așa numita Craina, compusă din districtele Negotin, Zaiclar și Cniaievaț, este locuită in cea mai mare parte de români. Românul din Serbia nu voește să scia de cultura in limba sêrbescă. Cu cât mai mult este apăsat, cu cât mai multe incercări se fac spre a-l serbisă, cu atât mai mult urescē tot ce e sêrbesc.

In Baia mare se inființeză o bibliotecă de studii române pentru studenții români dela acel gimnasiu. Spre acest scop a intrat pân'acuma la dl profesor de limba română la acel gimnasiu, Gavril Szabó, 83 fl. Din acesta sumă 45 fl. 30 cr. s'au intrebunțat pentru cumpărare de cărți. Facem apel și noi la toți românii bine simțitori, și in deosebi către bărbații noștri zeloși din acele părți, să spriginescă acesta intreprindere menită a inaintă cultura națională, paladiul esistenței noastre!

Procesul Spanga și soții s'a desbătut in sêptémâna trecută la forul de apel din Budapesta. Sentința de mórte in contra lui Spanga și Pitély fu intărită; ér pedépsă cu mórte a lui Berecz se schimbă in inchisóre de 15 ani.

Sciri bucurescene. Facultatea de medicină din Iași dóră se va desființá, căci comisiunea bugetară a făcut propunerea in infelesul acesta, sub cuvânt că ea n'ar fi frecventată d'un numer de ajuns de studenți. — La Ateneu, in ședința plenară a membrilor in 3/15 novembre, s'a discutat cestiunea clădirii bibliotecii și a edificului Ateneului; dl Esarcu a citit in acesta privință un lung raport. — *Dl Const. Baicoian*, arhitect, după ce a studiat la școla politehnică din Zürich și s'a perfecționat in școla de bele-arte din Paris, unde ș-a terminat cu succes studiile, s'a intors la Bucuresci.

Călindarul sêptémânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apuné
Duminecă	20	2	Păr. Grigoriu	7 17	4 22
Luni	21	3	(†) Intr. in Bis.	7 18	4 22
Mărți	22	4	Ap. Philimon	7 19	4 22
Mercuri	23	5	Păr. Amflocie	7 20	4 22
Joi	24	6	P. Clim. al Romei	7 21	4 22
Vineri	25	7	Mart. Ecaterina	7 22	4 22
Sâmbetă	26	8	Păr. Alipiu	7 23	4 22

Proprietar, redactor respunďător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.